

TURKISH B – HIGHER LEVEL – PAPER 1
TURC B – NIVEAU SUPÉRIEUR – ÉPREUVE 1
TURCO B – NIVEL SUPERIOR – PRUEBA 1

Thursday 8 May 2003 (afternoon)

Jeudi 8 mai 2003 (après-midi)

Jueves 8 de mayo de 2003 (tarde)

1 h 30 m

TEXT BOOKLET – INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this booklet until instructed to do so.
- This booklet contains all of the texts required for Paper 1 (Text handling).
- Answer the questions in the Question and Answer Booklet provided.

LIVRET DE TEXTES – INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir ce livret avant d’y être autorisé.
- Ce livret contient tous les textes nécessaires à l’épreuve 1 (Lecture interactive).
- Répondre à toutes les questions dans le livret de questions et réponses.

CUADERNO DE TEXTOS – INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra este cuaderno hasta que se lo autoricen.
- Este cuaderno contiene todos los textos requeridos para la Prueba 1 (Manejo y comprensión de textos).
- Conteste todas las preguntas en el cuaderno de preguntas y respuestas.

OKUMA A

6. Ders

Konular

İnsanda Ses Değişimi Bir Şarkı Öğrenelim Flütü Tanıyalım - Çalalım

Önce Müzik

- Dersimize müzikle başlayalım: 1- *Gel Bize Katıl Bize* (El çırparak)
2- *Gelin Ayşem* (Koro eşlikli solo düzeninde)
3- *Gün Gel* (sözleriyle - notalarını ezgileyerek)

Söyleşi

İnsanda Ses Değişimi

Düşünelim - Konuşalım

- Konuşurken, şarkı söylerken, siz istemeden sesinizin değiştiği oluyor mu?
- Çocuklarda ses değişikliği hangi yaşlarda oluyor, niçin? Açıklayabilir misiniz?

Okuyalım - Düşünelim - Konuşalım

Her insan için 12-15 yaş arası, çocukluktan gençliğe geçiş dönemidir. Buna ergenlik dönemi denir. Bu dönemde, bedensel ve ruhsal değişiklikler yaşarız. Değişikliklerden biri de sesimizde gerçekleşir. Ergenlik döneminde kız çocukların sesleri, genç kız sesine; erkek çocukların sesleri, genç erkek sesine dönüşür. Buna **ses dönüşümü** denir. (Fransızca: Mutation = Mütasyon)

Ses dönüşümü, kimi çocuklarda 12 yaşında, kimilerinde de 13 -14 -15 yaşlarında başlar; en erken 3 ay, en geç 12 ay içinde tamamlanır.

Ses dönüşümü, kız çocuklarda ve erkek çocuklarda değişik belirtiler gösterir.

- Kız çocukların sesinde, belirtiler açık değildir, kolay gözlenemez. Dikkat edilirse, seste bir kaç ay kararsızlık, belirsizlik gözlenir, ses geçici olarak güçsüzeleşir. Konuşma sesi biraz bozulur, kısıklaşır. Dönüşüm sonunda ses eskisinden daha dolgun olur; çocuk sesi gider, yerine genç kız sesi gelir.
- Erkek çocukların ses dönüşümünde belirtiler daha açıktır, daha kolay gözlenir. Konuşurken ses bazen ince, bazen kalın çıkar, bazen de çatallaşır. Dönüşümün sonunda, çocuk sesi gider, yerine genç erkek sesi gelir; yani ses kalınlaşır. Dikkat edersek, bu türlü belirtileri biz de anlayabiliriz.
- Bu dönemde, "*sesim bozuldu, çirkinleşti*" diye üzülmeylem. Ses dönüşümü geçici bir olaydır. Bilelim ki: Ses dönüşümü tamamlanacak ve genç insan olarak yeni doğal sesimize kavuşacağız.

Ses dönüşümü olayı, müzik eğitimini de etkiler. Şarkı söylerken, ezgileme yaparken, müzik seslerini doğru çıkaramayız. Bu elimizde değildir. Bu dönemde öğretmenimiz bize yardımcı olacak; müzik dersine, (sesimize uygun şarkıları söyleterek, çalgı çaldırarak, tartımlama yaptırarak) bizim de katılmamızı sağlayacaktır.

- Bu konuda sormak / söylemek istediğiniz başka şeyler var mı? Kim konuşmak ister?

Ergenlik döneminde sesimizi özenle korumalıyız.

1. Çok soğuk sıvılar içmeyelim.
2. Oyun oynarken çok bağırılmayalım.
3. Şarkı söylerken sesimizi çok yormayalım; çok ince ve çok kalın sesleri çıkarmak için sesimizi zorlamayalım.

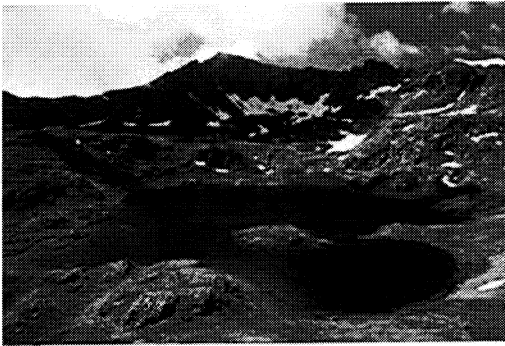
Ergenlik ve ses dönüşümü insanda ruhsal etkiler de yaratır. Çabuk sinirlenmek, hırçınlık, başkaldırı, bu dönemde çok raslanan davranış biçimlerinden bazılarıdır. Bu tür davranışlara hoşgörüyle bakılmalıdır.

OKUMA B

BUZUL GÖLLERİN İZİNDE
2002 / ŞUBAT *SkyLife*

Sırtınızda ağır bir çanta... Sanki hiç bitmeyecekmiş gibi kıvrılarak yükselen patikanın üzerinde nefes nefese kalmışsınız. Attığınız her adım çantanızı biraz daha ağırlaştırıyor. Geriye dönüp geldiğiniz yollara bakıyorsunuz. Aşağılarda, henüz bu sabah kampınızın olduğu düzlük çarpıyor gözünüze. Sabahki kahvaltıyı hayal ediyorsunuz. Hafif çiseleyen yağmurla birlikte kara bulutların da ardına varıyor, hızlanıyorsunuz. Bir serçe çığlıklar atarak geçiyor önünüzden. Arkasında bir alıcı kuş.

Yaşam için bir kanat fazla çırpamak gerek belki de. Son adımlar, son gayret, birden bir düzluğe varıyorsunuz. Artık dinlenmek gerek. Her taraf rengârenk çiçek kaynıyor. Bir hayal dünyasındasınız. İçinizden uzanıp yatırmak geliyor ama hedefe az kaldı. Birden önce küçük bir derenin sesi duyuluyor, sonra da koskocaman, masmavi bir göl çıkıyor karşınıza. Yüksek, vahşi zirvelerin arasında gizli bir düzlükte kendi sessizliğini yaşayan kocaman bir zümrüt sanki.

Hayranlığınız kısa sürede yerini telaşa bırakıyor. Gök gürüldemeye başlıyor. Ardından da bardaktan boşanırcasına yağmur yağıyor. Çadırınızda uzanmışsınız, elinizde bir fincan kahve göle düşen yağmuru izliyorsunuz. Doğanın ritmi kaplıyor kısa sürede her yanı.

İnsan ırkı sürekli doğayla savaşmak zorunda kaldı. Her sorunla karşılaştığında yeni çözümler üretti. En büyük yaşamsal mücadeleyi ise buzul dönemlerinde yaşadı. Başa çıkılması çok güç olan acımasız bir sorundu bu. Çünkü tüm dünya buzullarla kaplanmıştı. İnsan bunun da üstesinden gelmeyi başararak yaşamaya devam etti.

Zamanla iklim yumuşadı ve buzullar harekete geçti. Sıcak dönemlerde eriyerek yükseltilere çekildiler. Soğuk dönemlerde ise aşağılara, vadilere dek indiler. Bu hareketleri sırasında vadileri zımpara taşı gibi örseleyip şekillendirdiler. Yükseltilerdeki düzlük alanları ise kazıyarak irili ufaklı çukurluklar oluşturdular. Vadiler zamanla aşınarak tekne şeklini alınca ortaya buzul vadileri çıktı. Oluşan çukurluklar da zamanla suyla doldu ve buzul gölleri oluştu. Buzul gölleri buzul vadilerine akıttı sularını. Bu suların kenarında yeni yerleşim yerleri kuruldu. Buzul vadilerinin örselenmiş tabanları verimli yerleşim yerleri oldu.

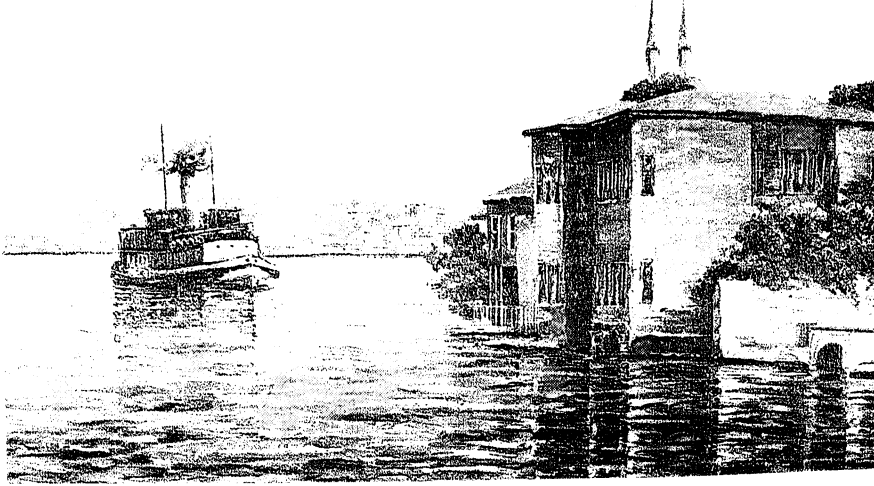
Buzul göllerinden akan küçük dereler birleşerek büyük dereleri, onlar da büyük nehirleri oluşturdu. Bu nehirler, su kenarında bir yurt arayan insanlarca kurulan uygarlıklara ev sahipliği yaptı. Can verdi onlara binlerce yıl. Kısacası buzullar ve buzul gölleri insan yaşamının ayrılmaz bir parçası oldu.

Dünyanın her yerinde yüksek dağlar irili ufaklı buzul gölleri ile kaplanmış durumda. Türkiye'nin dağları da buzullar, buzul vadileri ve buzul gölleri ile kaplı.

Yıldırım Güngör, jeolog.

OKUMA C

ESKİCİ Bir Öykü

Vapur rıhtımdan kalkıp tâ Marmara'ya doğru uzaklaşmaya başlayınca yolcuyu geçirmeye gelenler, üzerlerinden ağır bir yük kalkmış gibi ferahladılar:

— Çocukcağız Arabistan'da rahat eder. Dediler, hayırlı bir iş yaptıklarına herkesi inandırmış olanların uydurma neşesiyle, fakat gönülleri isli, evlerine döndüler.

Zaten babadan yetim kalan küçük Hasan, anası da ölünce uzak akrabaları ve konu komşunun yardımıyla halasının yanına, Filistin'in ücra bir kasabasına gönderiliyordu.

Hasan vapurda çok eğlendi. Beş yaşında idi; peltek, şirin konuşmalarıyla de güverte yolcularını epeyce eğlendirmişti. Fakat vapur, şuraya buraya uğrayıp bir sürü yolcu bıraktıktan sonra sıcak memleketlere yaklaşıncı kendisini bir durgunluk aldı: Kalanlar bilmediği bir dilden konuşuyorlardı ve ona İstanbul'daki gibi:

— Hasan gel!

— Hasan git! Demiyorlardı; ismi değişir gibi olmuştu. Hassen şekline girmişti:

— Taal hun ya Hassen, diyorlardı, yanlarına gidiyordu.

— Ruh ya Hassen... derlerse uzaklaşıyordu.

Hayfa'ya çıktılar ve onu bir trene koydular. Artık anadili büsbütün işitilmez olmuştu. Hasan, köşeye büzüldü; bir şeyler soran olsa da susuyordu, yanakları pençe pençe, al al olarak susuyordu. Portakal bahçelerine dalmış, göğsünde bir katılık, gırtlığında lokmasını yutamamış gibi bir sert düğüm, daima susuyordu.

Sonra çiçek açmış, yemişlerle donanmış güzel, ıslak bahçeler de tükendi; zeytinlikler de seyrekleşti. Yamaçlarında kızgın güneş altında keçiler otlayan, kuru, yalçın, çatlak dağlar arasından geçiyorlardı.

Bunlar da bitti; göz alabildiğine uzanan bir düzlüğe çıkmışlardı; ne ağaç vardı, ne dere, ne ev! Yalnız ara sıra kocaman kocaman hayvanlara rast geliyorlardı; çok uzun bacaklı, çok uzun boylu, sırtları kabarık, kambur hayvanlar trene bakmıyorlardı bile... Ağızlarında beyazımsı bir köpük çiğneyerek dalgın ve küskün arka arkaya, ağır ağır, yumuşak yumuşak, iz bırakmadan ve toz çıkarmadan gidiyorlardı.

Çok sabretti, dayanamadı, yanındaki askere parmağıyla göstererek sordu; o güldü:

— Gemel! Gemel! dedi.

Hasan'ı bir istasyonda indirdiler. Gerdanından, alnından, kollarından ve kulaklarından biçim biçim, sürü sürü altınlar sallanan kara çarşafı, kara çatık kaşlı, kara iri benli bir kadın göğsüne bastırdı. Anasınıninkine benzemeyen, tuhaf kokulu, fazla yumuşak, içine gömlüverilen cansız bir göğüs...

Halasının yanındaki kadınlar da sarıldılar, öptüler, söyleştiler, gülüştüler. Birçok çocuk da gelmişti; başları takkeli çocuklar...

Hasan durgun, tikanıktı; susuyor, susuyordu.

Öyle haftalarca sustu.

Anlamaya başladığı Arapçayı, küçücük kafasında beliren bir inatla konuşmayarak sustu.

Hep sustu.

Bir gün halası sokaktan bağırarak geçen bir satıcıyı çağırıyor. Evin avlusuna sırtında çuval kaplı bir yayvan torba, elinde bir ufacak iskemle ve uzun bir demir parçası, dağınık kıyafetli bir adam girdi. Konuştular, sonra önüne bir sürü patlak, sökük, parça parça ayakkabı dizdiler. Satıcı iskemlesine oturdu. Hasan da merakla karşısına geçti. Bu dört yanı duvarlı, tek kat, basık ve toprak evde öyle canı sıkılıyordu ki... Şaşarak eğlenerek seyrediyordu: Mukavvaya benzettiği kalın deriyi iki tarafı keskin incecik, sapsız bıçağıyla kesişine, ağzına bir avuç çivi dolduruşuna, sonra bunları birer birer, İstanbul'da gördüğü maymun gibi ağzından çıkarıp ayakkabıların altına çabuk çabuk mıhlayışına, deri parçalarını, pis bir suya koyup ıslatışına, mundar çanaktaki macuna parmağını daldırıp tabanlara sürüşüne, hepsine bakıyordu. Susuyor ve bakıyordu.

Bir aralık nerede ve kimlerle olduğunu keyfinden unuttu, dalgınlığından anadiliyle sordu:

— Çiviler ağzına batmaz mı senin?

Eskici başını hayretle işinden kaldırdı. Uzun uzun Hasan'ın yüzüne baktı:

— Türk çocuğu musun be?

— İstanbul'dan geldim.

— Ben de o taraflardan... İzmit'ten!

Eskicide saç sakal dağınık, göğüs bağı açık, pantolonu dizlerinden yamalı, dişleri ek-sik ve suratı sarı, sapsarıydı; gözlerinin akına kadar sarıydı. Türkçe bildiği ve İstanbul taraflarından geldiği için Hasan, şimdi onun sade işine değil, yüzüne de dikkatle bakmıştı. Dışsizlikten peltek çıkan bir sesle tekrar sordu:

— Ne diye düştün bu cehennemin bucağına sen?

Hasan anladığı kadar anlattı. Sonra Kanlıca'daki evlerini tarif etti; komşusunun oğlu Mahmut'la balık tuttıklarını, anası doktora giderken tünele bindiklerini, bir kere de kapıya beyaz boyalı hasta otomobili geldiğini, içinde yataklar serili olduğunu söyledi. Bir aralık da kendisi sordu:

— Sen niye burdasın?

Öteki başını ve elini şöyle salladı: Uzun iş manasına... ve mırıldandı:

— Bir kabahat işledik de kaçtık!

Asıl konuşan Hasan'dı, altı aydan beri susan Hasan... Durmadan, dinlenmeden, nefes almadan, yanakları sevincinden pembe pembe, dudakları taze, gevrek, billur sesiyle konuşuyordu. Aklına ne gelirse söylüyordu. Eskici hem çalışıyor, hem de, ara sıra "Ha! Ya? Öyle mi?" gibi dinlediğini bildiren sözlerle onu söyletiyordu; artık erişemeyeceği yurdunun bir deresini, bir rüzgarını, bir türküsünü dinliyormuş gibi hem zevkli, hem yaşlı dinliyordu; geçmiş günleri, kaybettiği yerleri düşünerek benliği sarsıla sarsıla dinliyordu. Daha çok dinlemek için de elini ağır tutuyordu. Fakat, nihayet bütün ayakkabılar tamir edilmiş, iş bitmişti. Demirini topraktan çekti, çivi kutusunu yavaş yavaş kapadı.

Hasan, yüreği burkularak sordu:

— Gidiyor musun?

— Gidiyorum ya, işimi tükettim.

O zaman gördü ki, küçük çocuk memleketlisi minimini yavru ağlıyor... Sessizce, titreye titreye ağlıyor.

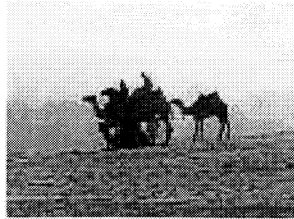
— Ağlama be! Ağlama be!

Eskici başka söz bulamamıştı. Bunu işiten çocuk hıçkırarak hıçkırarak katıla katıla ağlamaktadır; bir daha Türkçe konuşacak adam bulamayacağına ağlamaktadır.

— Ağlama diyorum sana! Ağlama.

Bunları derken onun da katı, nasırlaşmış yüreği yumuşamış, şişmişti. Önüne geçmeye çalıştı ama yapamadı, kendini tutamadı; gözlerinin dolduğunu ve sakallarından kayan yaşların, Arabistan sıcağıyla yanan kızgın göğsüne bir pınar sızıntısı kadar serin, ürpertici, döküldüğünü duydu.

Refik Halid Karay
Şişli 1938

OKUMA D
Cumhuriyet - Kitap Eki
3 Ağustos 2000

Cumhuriyet

P A R A S I Z E K

KİTAP

Bir çevirmen: Necdet Neydim ile tele-röportaj

- Alo, Necdet Neydim?
- Evet buyrun...
- Birkaç yıl önce yazar kimliğinizle köşemize konuk olmuştunuz. Siz aynı zamanda bir çevirmensiniz. Afa'dan yayımlanan Peter Hartling'in "Büyük-kanne" ve "İhtiyar John", Mavibulut'tan yayımlanan Janosch'un "Sen bir Kızıldere'sin Hannas"ı okumuştum. Başka çevirileriniz de var mı?
- Üç tane daha var. Peter Hartling'in "Benjamin Anna'yı Seviyor" ve "Aslanlarını Arayan Çocuk" Afa'dan yayımlandı. "Lolipop" ise Christina Nöstlinger'in "Düzlem"de yayımlandı. Aslında edebiyata girişim şiir çevirileriyle oldu diyebilirim. Epey şiir çevirisi yaptım, "Cumhuriyet Kitap" dahil, çeşitli dergilerde yayımlandı.
- Çeviriler hangi dilden?
- Almanca.
- Çevirileri siz mi seçiyorsunuz, size mi veriyorlar?
- Yaptığım çevirilerin hepsini ben seçtim, ben önerdim. Bu bağlamda kesin kararlıyım. Piyasa çevirmeni değilim, toplumsal olarak gerekli olduğuna inandığım kitapları çeviririm.
- Asıl işiniz?
- İstanbul Üniversitesi'nde öğretim görevlisiyim.
- Çeviri yaparken yazarlık huyunuz tutup da, kendinizden birkaç yorum katmaya çalıştığınız oluyor mu?
- Çeviri kuram ve uygulamaları alanında master çalışması yaptım, dokto-

ramın da son aşamasındayım. Kuramların ışığında baktığım zaman, özellikle çocuk edebiyatında çevirmenin rolü çok önemli. Çevirmen nerde kültürel sınırlarını koyacağına, nerde uyarlamalar yapacağına, bütünü bozmaksızın metin üzerinde kararlar verebilir. Ama bu çevirmene asla ve asla metinden uzaklaşma ve metni farklı yorumlama hakkını vermez. Bu nedenle çocuk edebiyatı çevirmenleri, diğer çevirmenlerden daha fazla sorumlulukla yüküdür.

- Çevirinin yanı sıra öykü, şiir ve roman da yazdınız. Edebiyat alanında başka çalışmalarınız var mı?

- Araştırma bağlamında bir kitabım var: "Çocuk ve Edebiyat". Çeviri çocukluk tarihi alanında bir araştırma kitabıdır. Ayrıca, yerli ve yabancı çocuk edebiyatı eleştirisi konusunda da yeni bir araştırma kitabı hazırlıyorum. Eleştiri ve eleştiri tavrı nasıl olur gibi çocuk edebiyatı alanında farklı alanları sorguluyorum.

- Kaç kitap yazdınız, kaç kitap çevirdiniz?

- Altı kitap yazdım. Biri öykü, biri roman, biri şiir, biri araştırma kitabı... İkisi de okul öncesi için. Çevirilerin altı tanesi yayımlandı, ayrıca henüz basılmamış dosya halinde birkaç çevirim de var.

- İlk çevirinizin adı?

- "Benjamin Anna'yı Seviyor". Peter Hartling.

- Çocuklara, çevirdiğiniz kitaplardan en çok hangisini önerirsiniz?

- Hepsini belli bir amaç doğrultusunda çevirdim; hepsi de çok önemli kitaplardır. "Benjamin Anna'yı Seviyor", göçmen ailesinin sorunları, sevgi ve arkadaşlık sorunları ve bunlarla ba-

şa çıkabilmeyi anlatır. "Büyükkanne", anne babası trafik kazasında ölmüş, babaannesi ile birlikte yaşayan beş yaşında bir çocukla babaannenin çatışmaları ve öte yandan birbirlerine olan ihtiyaçlarını konu alır. "Aslanlarını Arayan Çocuk", çok özel bir kitaptır; özürle bir çocuğun hayatını anlatır. "Lolipop" ta ise, anne babası ayrılmış, anne ve anneannesi ile bir aile oluşturmaya çalışan bir çocuğun öyküsüdür. "Sen bir Kızıldere'sin Hannas", bir çocuğun okulda, arkadaşları ve öğretmenleriyle yaşadığı sorunları ve bu sorunlarla başa çıkabilmesini anlatır. "İhtiyar John" ise, hayatın gerçeğini anlatır; çok sevilen, güçlü bir kişiliği olan dedenin ölümü... Hepsi de önemli kitaplardır.

- Son okuduğunuz çocuk kitabı?

- Doktora tezim bağlamında son on-on beş yılın bütün çeviri kitaplarını değerlendiriyorum.

- Sizin Bu Yayınları'ndan yayımlanan öykü kitabınız "Öyküler" çok güzel bir kitaptı. Uygun görürseniz, ben de bunu önermek isterim okurlarımıza.

- Memnuniyetle...

- Yeni projeler var mı?

- Yayımlanmamış üç hazır çevirim var. ÇIKEDAT'ın (Çocuk ve İlkgençlik Kültürü ve Edebiyatı Araştırmaları Derneği) başkanıyım. Dernek olarak önümüzdeki yıllarda uygulamaya koyacağımız projeler var. Ayrıca doktora çalışmamı 2 aya kadar savunmaya geçeceğim, son kelimeleri yazıyorum.

- Konusu?

- Son 20 yılda meydana gelen toplumsal değişimlerin çeviri çocuk edebiyatına etkisi.

- Teşekkürler...